

CMU KM DAY 2024

60 ปี มช. ร่วมสร้างสรัศน์นวัตกรรม
สู่ Innovation University

CMU

CHIANG MAI
UNIVERSITY

โครงการเยี่ยมบ้านผ่านจอ

ผู้จัดทำ : นางจิตติญาดา วงษ์เรือง ,นางสาวทัศนภรณ์ เมืองปิ่น, นางเบญจา ยธิกุล, นางศิริลักษณ์ อุปจันทร์,
นางสาวพลอยไพรินทร์ โพธิ์ทองนาค และคณะกรรมการ Excellent Preterm
สังกัดงานการพยาบาลผู้ป่วยกุมารเวชศาสตร์ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

บทนำ/ที่มาและความสำคัญ

ทารกเกิดก่อนกำหนดเป็นปัญหาที่พบบ่อย ถึงแม้ในปัจจุบันการรักษาและเทคโนโลยีทางการแพทย์จะมีความก้าวหน้ามากขึ้น จนส่งผลให้มีอัตราการรอดชีวิตเพิ่มขึ้นก็ตาม จากการสำรวจอัตราการรอดชีวิตของทารกเกิดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ น้ำหนักน้อยกว่า 1,500 กรัม ในปี พ.ศ.2564-2565 คิดเป็นร้อยละ 85.33 ทารกเกิดก่อนกำหนดเหล่านี้จัดเป็นทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงสูง เนื่องจากทารกเกิดก่อนกำหนดมีระยะการเจริญเติบโตในครรภ์น้อยกว่าปกติ อวัยวะต่างๆของร่างกายเจริญเติบโตไม่เต็มที่และทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ ทารกต้องปรับตัวอย่างมากต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกที่แตกต่างจากสิ่งแวดล้อมภายในครรภ์ ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนและปัญหาได้ง่าย ปัญหาสำคัญที่พบบ่อย ได้แก่ ภาวะหายใจลำบาก เนื้อเยื่อลำไส้ตาย เลือดออกในโพรงสมอง ภาวะติดเชื้อที่รุนแรง เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะพบในช่วงหลังคลอด และอาจส่งผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในระยะยาว การมีทารกเกิดก่อนกำหนดเป็นเหตุการณ์ชีวิตที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างครอบครัว ซึ่งถ้าหากผู้ดูแลทารกโดยเฉพาะมารดาไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงดูทารกเกิดก่อนกำหนดมาก่อน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแล ก็จะก่อให้เกิดความเครียด ดังนั้นผู้ดูแลจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทารก ปัญหาหรือภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นกับทารก และผลลัพธ์ที่อาจจะเกิดตามมา เพื่อที่ผู้ดูแลจะตอบสนองความต้องการของทารกได้อย่างเหมาะสม และสามารถรับผลการเกิดก่อนกำหนดได้

ทีมคณะกรรมการ Excellent Preterm ได้เล็งเห็นความสำคัญของการติดตามทารกคลอดก่อนกำหนดภายหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล จึงได้จัดทำโครงการเยี่ยมบ้านผ่านจอ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือชม ในการติดตามทารก เมื่อทารกมีอายุปรับเท่ากับ 2 เดือน, 6 เดือน, 1 ปี และ 2 ปี ตามลำดับ เพื่อติดตามภาวะสุขภาพ การเจริญเติบโต พัฒนาการของทารก และสุขภาพจิตของผู้ดูแล เพื่อจะได้นำข้อมูลมาพัฒนาและส่งเสริมการดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดให้มีสุขภาวะที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งตอบสนองแผนกลยุทธ์ในการสร้างระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ และเป็นพยาบาลในดวงใจตามวิสัยทัศน์ของฝ่ายการพยาบาล

วิธีการ/กระบวนการ

1 การบ่งชี้ความรู้

มีการกำหนดเป้าหมายของความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามภาวะสุขภาพของทารกอย่างต่อเนื่อง ความสามารถของผู้ดูแล และสภาวะจิตใจของผู้ดูแล โดยจะติดตามทารกที่เกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักน้อยกว่า 1,500 กรัม หลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล โดยการสัมภาษณ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (line official) ซึ่งจะเป็นการลดระยะเวลา ลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายของผู้ดูแล และลดกระบวนการให้บริการของเจ้าหน้าที่

2 การสร้างและแสวงหาความรู้

มีการเตรียมคู่มือการเยี่ยมบ้านให้กับทีม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทีมพยาบาลเยี่ยมบ้านมีความรู้และทักษะการสื่อสารกับผู้ดูแลโดยใช้แนวคิด compassionate care model จากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุพบว่าผู้ดูแลมีข้อจำกัดในการมาตรวจตามนัด ทำให้ไม่สามารถติดตามภาวะสุขภาพของทารก และพัฒนาการของทารกได้ รวมถึงการติดตามประเมินความสามารถของผู้ดูแล ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรค และมีพัฒนาการไม่เหมาะสมตามวัย ทางทีมจึงได้พัฒนาระบบการดูแลติดตามทารกและผู้ดูแลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นการติดตามดูแลทารกอย่างต่อเนื่องที่บ้าน ซึ่งเป็นการดูแลแบบองค์รวม โดยมีการนำเครื่องมือในการประเมินพัฒนาการทารก (DAIM) และประยุกต์ใช้แบบประเมินภาวะสุขภาพจิตของผู้ดูแล (2Q) มาใช้สร้างแบบฟอร์มในการสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์การดูแลต่อเนื่องที่บ้าน

3 การรวบรวม

หลังจากมีการสร้างและแสวงหาความรู้จากแนวคิดและเครื่องมือที่นำไปใช้แล้วจึงทำการรวบรวม เนื้อหาและได้จัดทำแบบฟอร์มการติดตามเยี่ยมบ้านผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อใช้ในการติดตามเยี่ยมบ้านในทารกทุกราย โดยมีการกำหนดเกณฑ์ในการเยี่ยมบ้านทารก คือเป็นทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกเกิดน้อยกว่า 1,500 กรัม ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งมีอายุปรับไม่เกิน 2 ปี และมีการนัดติดตามหลังจำหน่าย ที่โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ และโรงพยาบาลอื่น

4 การเข้าถึงองค์ความรู้

การใช้รูปแบบ D-METHOD โดยใช้คู่มือพยาบาล การวางแผนจำหน่ายทารกเกิดก่อนกำหนด หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด 2 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ซึ่งในระยะที่ 3 ระยะจำหน่ายมาประยุกต์ใช้ในการติดตามเยี่ยมบ้าน

- มีการติดตามทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกเกิด < 1,500 กรัม ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ทุกราย เมื่อทารกมีอายุปรับไม่เกิน 2 ปี โดยติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการ วัคซีน และการมาตรวจตามนัดอย่างต่อเนื่องตามช่วงอายุของทารก
- มีการติดตามภาวะสุขภาพจิตของมารดาที่คลอดทารกก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกคลอด < 1,500 กรัม ภายหลังจากการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

5 การแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้

ใช้รูปแบบการสัมภาษณ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (line official) มีการติดต่อมารดาเพื่อนัดหมายเวลาในการเยี่ยมบ้านทารก ดำเนินการเยี่ยมบ้านทารกผ่านจอโดยการสัมภาษณ์ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (line official) โดยใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที ก่อนการประชุมกรรมการ Excellent Preterm เดือนละครั้ง ดังนี้

- ติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการ และปัญหาสุขภาพของทารก โดยใช้แบบฟอร์มการเยี่ยมบ้านทารก
- ประเมินสภาวะจิตใจของมารดา โดยใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า 2 คำถาม

วัตถุประสงค์

- เพื่อติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการ และปัญหาสุขภาพของทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกคลอด < 1,500 กรัม ภายหลังจากการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล
- เพื่อติดตามสภาวะจิตใจของผู้ดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกคลอด < 1,500 กรัม ภายหลังจากการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

วิเคราะห์และสรุปสาระสำคัญ

- การนำไปใช้ มีการนำความรู้จากข้อเสนอแนะของผู้ใช้เข้ามาปรับปรุงและติดตามทุก 1 เดือน จนกว่าบรรลุเป้าหมาย
- ทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกเกิด < 1,500 กรัม ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ทุกราย เมื่อทารกมีอายุปรับไม่เกิน 2 ปี ได้รับการติดตามการเจริญเติบโต และพัฒนาการเท่ากับ 100%
 - ทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกเกิด < 1,500 กรัม ที่จำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ทุกราย เมื่อทารกมีอายุปรับเท่ากับ 2 เดือน, 6 เดือน, 1 ปี และ 2 ปี ได้รับการติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องตามช่วงอายุ เท่ากับ 100%
 - มารดาที่คลอดทารกก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกคลอด < 1,500 กรัม ได้รับการคัดกรองภาวะสุขภาพจิต ภายหลังจากการจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เท่ากับ 100%
 - มารดาที่คลอดทารกก่อนกำหนดที่มีน้ำหนักแรกคลอด < 1,500 กรัม มีความพึงพอใจต่อการได้รับการติดตามหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เท่ากับ 100%